

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวិเคราะห์งานเขียนประเภทสารคดีของธรรณ์ อัมรนาवासวัสดิ์ในครั้งนี้ ศึกษาจากหนังสือรวมสารคดีจำนวน 6 เล่มของธรรณ์ อัมรนาवासวัสดิ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ถึง พ.ศ. 2548 ซึ่งประกอบด้วยสารคดีจำนวนทั้งหมด 40 เรื่อง เพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา กลวิธีการเขียน และลักษณะเด่นในงานเขียนประเภทสารคดีของธรรณ์ อัมรนาवासวัสดิ์

6.1. สรุปผลการวิจัย

ประเด็นที่หนึ่ง เนื้อหาของงานเขียนประเภทสารคดีของธรรณ์ อัมรนาवासสวัสดิ์

ผลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของสารคดีของธรรณ์ อัมรนาवासสวัสดิ์ พบว่าธรรณ์ อัมรนาवासสวัสดิ์เป็นนักเขียนสารคดีที่เขียนสารคดีได้หลากหลายประเภท โดยเฉพาะการให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเล ข้อมูลการท่องเที่ยว โดยสอดแทรกแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและการสร้างสรรค์สังคมแก่ผู้อ่าน

จากการศึกษาวิเคราะห์งานเขียนประเภทสารคดีของธรรณ์ อัมรนาवासสวัสดิ์ ในด้านเนื้อหาของงานเขียน สามารถสรุปผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ประเภทของสารคดี และวัตถุประสงค์ในการเสนองานเขียนประเภทสารคดี

ประเภทของสารคดี เป็นส่วนที่ใช้เพื่อกำหนดประเภทของเนื้อหา และวิธีการนำเสนองานเขียนประเภทสารคดี ผลการศึกษาวิเคราะห์งานเขียนประเภทสารคดีของธรรณ์ อัมรนาवासสวัสดิ์ พบว่าสามารถจำแนกประเภทของงานเขียนประเภทสารคดีได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การจำแนกตามลักษณะเนื้อหา ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของงานเขียนสารคดีได้ 4 ประเภท คือ สารคดีเกี่ยวกับสัตว์ สารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว สารคดีเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสารคดีเกี่ยวกับสังคมและการศึกษา และการจำแนกตามวิธีการนำเสนอ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของงานเขียนสารคดีได้ 2 ประเภท คือ สารคดีเชิงเสนอแนะ และสารคดีเชิงวิจารณ์

การจำแนกประเภทสารคดีตามลักษณะเนื้อหา พบว่า สารคดีเกี่ยวกับสัตว์เป็นสารคดีที่พบมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์ทะเล ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ธรณ์ อัครนาวาสวัสดิ์ เป็นนักวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเลที่มีความรู้จริงในข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับสัตว์ทะเลเป็นอย่างมาก เป็นผู้มีแนวคิดในการอนุรักษ์สัตว์ทะเลมิให้สูญพันธุ์ และเป็นผู้ที่สามารถสื่อความรู้เกี่ยวกับลักษณะการดำรงชีวิตของสัตว์ทะเลหลากหลายชนิด จึงผลิตงานเขียนสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์ทะเล ตั้งแต่สัตว์ทะเลที่คนทั่วไปรู้จักกันดีจนถึงสัตว์ทะเลที่หายาก โดยชี้ให้เห็นว่าสัตว์ทะเลทุกชนิดที่มีค่าต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจำแนกตามวิธีการนำเสนอ พบว่า สารคดีเชิงเสนอแนะเป็นสารคดีที่พบมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ธรณ์ อัครนาวาสวัสดิ์ต้องการให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวรวมถึงนักท่องเที่ยวมีความเอาใจใส่ผลกระทบในการกระทำของตนเองต่อธรรมชาติมากขึ้น จึงผลิตงานเขียนสารคดีที่มีการเสนอแนะวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมในการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีสภาพธรรมชาติที่สวยงาม และจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสนุกสนาน ได้รับความรู้และเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนสารคดีเชิงวิจารณ์ก็มีเนื้อหามุ่งวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในประเทศไทย เพื่อให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน

วัตถุประสงค์ในการเสนองานเขียนสารคดี ผลการศึกษาวิเคราะห์งานเขียนประเภทสารคดีของ ธรณ์ อัครนาวาสวัสดิ์ พบว่ามีวัตถุประสงค์ในการนำเสนองานเขียนประเภทสารคดีอยู่ 3 ประการ คือ เพื่อให้ความรู้ เพื่อปลูกฝังแนวคิดสร้างสรรค์สังคม และเพื่อบอกเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ในการเสนอสารคดีเพื่อให้ความรู้ พบว่า มีการให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลมากที่สุด ด้วยความที่ ธรณ์ อัครนาวาสวัสดิ์เป็นนักวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเล ผู้อ่านจะได้รับความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลหลากหลายชนิด ทั้งที่รู้จักดีจนถึงสัตว์ทะเลที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ ธรณ์ อัครนาวาสวัสดิ์ยังให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลหลากหลายชนิดควบคู่กันไปกับการชี้ให้เห็นคุณค่า และความสำคัญของสัตว์ทะเลทุกชนิดที่มีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ในการเสนองานเขียนสารคดีเพื่อปลูกฝังแนวคิดสร้างสรรค์สังคม พบว่า มีการ ปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด โดยพบประเด็นย่อยที่เกี่ยวข้องที่ว่า “ไม่ควรเบียดเบียนหรือส่งเสริมให้บุคคลอื่นทำอันตรายสัตว์ทะเล” มากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ธรณ์ อัครนาวาสวัสดิ์เป็นผู้ที่มีความห่วงใย และเอาใจใส่ปัญหาเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเล จึง

พยายามให้ความรู้ทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเล ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านงานเขียนประเภทสารคดีเพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าสัตว์ทะเล ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับทะเลมีคุณค่าต่อโลกและการดำรงชีวิตของมนุษย์ รวมทั้งลดพฤติกรรมที่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

วัตถุประสงค์ในการเสนอสารคดีเพื่อบอกเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว พบว่ามีการบอกเล่าประสบการณ์การท่องเที่ยวหลากหลายแง่มุม ทั้งประวัติศาสตร์ การเดินทาง ที่พัก แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ตลอดจนนโยบายในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของสถานที่ท่องเที่ยวในต่างประเทศ จุดเด่นของสารคดีท่องเที่ยวของธรณ์ อัจฉรนาวาสวัสดิ์ คือ การเขียนให้ความรู้ทุกแง่มุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างผู้รู้จริง จนผู้อ่านสามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการเดินทางท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ การแสดงให้เห็นนโยบายในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวในต่างประเทศ เพื่อเน้นย้ำให้เห็นว่าชาวต่างชาติเห็นคุณค่าและความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ซึ่งคนไทยควรนำไปเป็นแบบอย่างในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเด็นที่สอง กลวิธีการเขียนสารคดีของธรณ์ อัจฉรนาวาสวัสดิ์

จากการศึกษาวิเคราะห์งานเขียนประเภทสารคดีของธรณ์ อัจฉรนาวาสวัสดิ์ ในด้านกลวิธีการเขียน สามารถสรุปผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ การนำเสนอสารในงานเขียนประเภทสารคดีและการใช้ภาษาในงานเขียนประเภทสารคดี

การนำเสนอสารในงานเขียนประเภทสารคดี เป็นส่วนที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวความคิดและวัตถุประสงค์ที่ปรากฏในงานเขียนประเภทสารคดี ผู้วิจัยพบว่า ในงานเขียนประเภทสารคดีของธรณ์ อัจฉรนาวาสวัสดิ์ มีการนำเสนอสาร 2 ประเภท คือ การนำเสนอข้อเท็จจริง และการนำเสนอข้อคิดเห็น

งานเขียนประเภทสารคดีของธรณ์ อัจฉรนาวาสวัสดิ์มีการเสนอข้อเท็จจริงที่หลากหลายประเด็นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้อ่าน ทั้งข้อมูลทางวิชาการ และข้อมูลที่เป็นประสบการณ์ของผู้เขียน โดยสอดแทรกข้อคิดเห็นประเภทต่าง ๆ ทั้งการแสดงความคิดเห็น คำแนะนำต่าง ๆ ได้รวมถึงการให้ผู้อ่านใช้ดุลยพินิจตัดสินคุณค่าด้วยตนเอง การตั้งข้อสังเกตถึงปัญหาที่เกิดขึ้นต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการแสดงความเห็นเชิงอารมณ์ที่ธรณ์ อัจฉรนาวาสวัสดิ์สอดแทรกไว้ในงานเขียนประเภทสารคดีเป็นการเร้าอารมณ์ให้ผู้อ่านคล้อยตามสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอ ซึ่งจะส่งผลให้

ผู้อ่านเห็นความสำคัญของการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วย

กลวิธีการใช้ภาษาในงานเขียนประเภทสารคดี ผู้วิจัยพบว่า มีกลวิธีการใช้ภาษาในงานเขียนประเภทสารคดีของธรรณ อัมรงนาวาสวัสดิ์ ออกเป็น 3 ส่วน คือ การใช้คำ การใช้ภาพพจน์ และการใช้สำนวน

การใช้คำในงานเขียนประเภทสารคดีของธรรณ อัมรงนาวาสวัสดิ์ ผู้วิจัยพบว่า มีการใช้คำอยู่ 3 ประเภท คือ การซ้ำคำ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การซ้ำคำตามวิธีการ พบว่า มีการซ้ำคำโดยใช้เครื่องหมายยมก การซ้ำคำที่ไม่ได้อยู่ติดกัน การซ้ำคำเดิม และการซ้ำคำโดยการลงน้ำหนักเสียงที่ต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยพบว่า มีการซ้ำคำโดยใช้เครื่องหมายยมกมากที่สุด และการซ้ำคำตามวัตถุประสงค์ พบว่า มีการซ้ำคำเพื่อเน้นย้ำความ และการซ้ำคำเพื่อบอกลักษณะและปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า มีการซ้ำคำเพื่อเน้นย้ำความมากที่สุด ด้วยเป็นกลวิธีการเขียนที่สามารถสื่อให้ผู้อ่านเห็นมโนภาพ เข้าใจและเกิดอารมณ์คล้อยตามกับสถานการณ์ของเรื่องได้ง่ายขึ้น

การซ้อนคำในงานเขียนประเภทสารคดีของธรรณ อัมรงนาวาสวัสดิ์ พบว่า มีการซ้อนคำอยู่ 2 ประเภท คือ การซ้อนคำเพื่อความหมายและการซ้อนคำเพื่อเสียง ผู้วิจัยพบว่า มีการซ้อนคำเพื่อความหมายปรากฏอยู่มากที่สุด ส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจความไพเราะสละสลวย และเกิดมโนภาพและเข้าใจแนวคิดที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารได้อย่างชัดเจน

การใช้คำทับศัพท์ในงานเขียนประเภทสารคดีของธรรณ อัมรงนาวาสวัสดิ์ พบว่า มีการใช้คำทับศัพท์ 2 ประเภท คือ การเขียนคำทับศัพท์เป็นตัวอักษรภาษาไทยและการเขียนคำทับศัพท์เป็นตัวอักษรภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยพบว่า มีการเขียนคำทับศัพท์เป็นตัวอักษรภาษาไทยมากที่สุด เนื่องจากคำทับศัพท์ที่ใช้เป็นคำที่คนไทยเข้าใจความหมายและคุ้นเคยกันดีแล้ว ตลอดจนใช้การเขียนคำทับศัพท์เป็นตัวอักษรไทยเพื่อให้ผู้อ่านสามารถออกเสียงได้สะดวกขึ้น ส่วนการเขียนคำทับศัพท์เป็นตัวอักษรภาษาอังกฤษจะใช้กับชื่อเฉพาะ ศัพท์ทางวิชาการ ตลอดจนชื่อวิทยาศาสตร์ของสัตว์และพืช เพื่อให้ข้อมูลในสารคดีมีความน่าเชื่อถือ

การใช้ภาพพจน์ในงานเขียนประเภทสารคดีของธรรณ อัมรงนาวาสวัสดิ์ พบว่า มีการใช้ภาพพจน์ 5 ประเภท คือ อุปมา อุปลักษณ์ สัทพจน์ บุคลาธิษฐาน และการอ้างถึง ผู้วิจัยพบว่า มีการใช้ภาพพจน์แบบอุปมามากที่สุด ด้วยเป็นภาพพจน์ที่ง่ายต่อการเขียนและทำความเข้าใจ

ประเด็นที่สาม ลักษณะเด่นในงานเขียนประเภทสารคดีของธรรณ อัมรงนาวาสวัสดิ์

ผลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์หลักวิธีการเขียนสารคดีของธรณ์ อัจฉรวาสวัสดิ์ พบว่า ธรณ์ อัจฉรวาสวัสดิ์เป็นนักเขียนที่มีกลวิธีอันหลากหลายที่ทำให้งานเขียนประเภทสารคดีมีความน่าสนใจ โดยทำให้งานเขียนประเภทสารคดีมีความโดดเด่น แปลกใหม่ น่าสนใจ ขบขันและมีสีสันมากขึ้น

ลักษณะเด่นเหล่านั้น คือ การตั้งชื่อเรื่อง การนำเสนอผลงานประเภทสารคดีในรูปแบบเรื่องสั้น การยั่วล้อและการดัดแปลงสำนวน

การตั้งชื่อเรื่อง ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อเรื่องในงานเขียนสารคดีของธรณ์ อัจฉรวาสวัสดิ์ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การตั้งชื่อเรื่องเพื่อปลุกจิตสำนึกให้คนตื่นตัวในการอนุรักษ์สัตว์ทะเล พบว่า มีการตั้งชื่อเรื่องเพื่อแสดงความรู้สึกของสัตว์ที่ถูกทำลายมากที่สุด และการตั้งชื่อเรื่องเพื่อกล่าวถึงวัตถุประสงค์อย่างตรงไปตรงมา พบว่า มีการตั้งชื่อเรื่องโดยใช้ข้อความที่เป็นหัวใจของเรื่องมากที่สุด สามารถสรุปได้ว่า ธรณ์ อัจฉรวาสวัสดิ์ มีวิธีการตั้งชื่อเรื่องในสารคดีที่ง่ายตรงไปตรงมา แต่สามารถเรียกความสนใจจากผู้อ่านได้ดี ทำให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาเรื่องและทราบแนวคิดของเรื่องได้ง่าย โดยการตั้งชื่อเรื่องจะเชื่อมโยงกับแนวคิดในการอนุรักษ์สัตว์ทะเลธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

การนำเสนอผลงานประเภทสารคดีในรูปแบบเรื่องสั้น สารคดีที่มีกลวิธีการนำเสนอในรูปแบบเรื่องสั้นจำนวน 15 เรื่องซึ่งพบว่าเป็นสารคดีเกี่ยวกับสัตว์ทะเลมากที่สุด ด้วยธรณ์ อัจฉรวาสวัสดิ์ต้องการให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลโดยให้ผู้อ่านอ่านสนุก เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยแบ่งการศึกษางานเขียนประเภทสารคดีที่นำเสนอในรูปแบบเรื่องสั้นออกเป็น 4 ส่วน คือ โครงเรื่อง การดำเนินเรื่อง การจบเรื่องและการเล่าเรื่อง

โครงเรื่องในงานเขียนประเภทสารคดีที่นำเสนอในรูปแบบเรื่องสั้น พบว่า มีการใช้โครงเรื่อง 2 ประเภท คือ โครงเรื่องเชิงเดี่ยวและโครงเรื่องเชิงซ้อนแบบสลับ และพบว่ามีการใช้โครงเรื่องเชิงเดี่ยวมากที่สุด ด้วยผู้เขียนสามารถนำเสนอข้อมูลความรู้ได้อย่างตรงประเด็นและให้ความรู้สึกสมจริงแก่ผู้อ่าน และผู้เขียนจะเลือกใช้โครงเรื่องเชิงซ้อนแบบสลับเพื่อให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีเมตตาต่อสัตว์แก่ผู้อ่าน โดยเปรียบเทียบให้เห็นภาพอย่างชัดเจนว่าสิ่งมีชีวิตทุกชนิดไม่ว่าคนหรือสัตว์ล้วนรักชีวิตและรักครอบครัวด้วยกันทั้งสิ้น

การดำเนินเรื่องในงานเขียนประเภทสารคดีที่นำเสนอในรูปแบบเรื่องสั้น พบว่า มีการดำเนินเรื่อง 2 ประเภท คือ การดำเนินเรื่องแบบเรียงตามลำดับปฏิทินและการดำเนินเรื่องแบบ

ย้อนเหตุการณ์กลับไปมา และพบว่ามีการดำเนินเรื่องแบบเรียงตามลำดับปฏิทินมากที่สุด ด้วยทำให้ผู้อ่านติดตามเนื้อเรื่องอย่างเป็นลำดับขั้นตอน

การจบเรื่องในงานเขียนประเภทสารคดีที่นำเสนอในรูปแบบเรื่องสั้น พบว่า มีการจบเรื่อง 4 ประเภท คือ การจบเรื่องแบบโคกนาฏกรรม การจบเรื่องแบบทิ้งให้เป็นปริศนา การจบเรื่องแบบสุนาฏกรรมและการจบเรื่องแบบหักมุม และพบว่ามีการจบเรื่องแบบโคกนาฏกรรมมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าธรรมเนียม อารมณ์ความรู้สึกต้องการปลุกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงเลือกใช้วิธีการจบเรื่องแบบโคกนาฏกรรมที่เกี่ยวข้องกับความตายและความหายนะของสัตว์ทะเลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์เพื่อสร้างความสะเทือนใจแก่ผู้อ่าน อันเป็นการกระตุ้นผู้อ่านให้เกิดจิตสำนึกในการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การเล่าเรื่องในงานเขียนประเภทสารคดีที่นำเสนอในรูปแบบเรื่องสั้น พบว่า มีการเล่าเรื่อง 4 ประเภท คือ การเล่าเรื่องแบบผู้เล่าเรื่องเป็นผู้รู้แจ้ง การเล่าเรื่องแบบผู้เล่าเรื่องเป็นตัวละครเอก การเล่าเรื่องแบบภววิสัยและการเล่าเรื่องแบบใช้วิธีการเล่าเรื่องหลายวิธีรวมกัน และพบว่าการเล่าเรื่องแบบผู้เล่าเรื่องเป็นผู้รู้แจ้งมากที่สุด ด้วยผู้เขียนสามารถชี้ให้เห็นพฤติกรรมของตัวละครทุกตัวทั้งในทางที่ดีและในทางที่ไม่ดีอย่างชัดเจน

การยั่วล้อในงานเขียนประเภทสารคดี เป็นการสร้างความขบขันและเสียดสีในงานเขียนประเภทสารคดีของธรรมเนียม อารมณ์ความรู้สึกมี 2 ประเภท คือ การยั่วล้อผู้อ่านและการยั่วล้อการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยั่วล้อผู้อ่านในงานเขียนประเภทสารคดีของธรรมเนียม อารมณ์ความรู้สึก พบว่า มีวิธีการยั่วล้อผู้อ่าน 5 ประเภท คือ การยั่วล้อสังคม การยั่วล้อเพื่อนร่วมงานและผู้ร่วมเดินทางของผู้เขียนสารคดี การยั่วล้อละครและภาพยนตร์ การยั่วล้อการแต่งกาย และการยั่วล้อข่าวและเหตุการณ์ จากการศึกษาพบว่าการยั่วล้อสังคมมากที่สุด จึงสรุปได้ว่าธรรมเนียม อารมณ์ความรู้สึกเลือกหยิบยกสิ่งที่อยู่ใกล้ตนเองและผู้อ่าน โดยเฉพาะสังคม การเมือง วิถีชีวิต และเหตุการณ์ที่พบในชีวิตประจำวันมากล่าวยั่วล้อและเสียดสีเพื่อสร้างความขบขันและความเป็นกันเอง รวมทั้งสร้างมโนภาพแก่ผู้อ่าน ตลอดจนทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงปัญหาสังคมและเกิดแนวคิดในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอีกด้วย

การดัดแปลงสำนวนในงานเขียนประเภทสารคดี พบว่าในงานเขียนประเภทสารคดีของธรรมเนียม อารมณ์ความรู้สึกมีการใช้สำนวนที่ดัดแปลงไม่มากนัก แสดงให้เห็นว่าธรรมเนียม อารมณ์ความรู้สึกเลือกนำสำนวนไทยเฉพาะสำนวนที่คนไทยเข้าใจความหมายกันดีแล้วมาดัดแปลงขึ้นใหม่เพื่อใช้สร้างความเป็นกันเองกับผู้อ่าน สร้างสีสันในงานเขียนประเภทสารคดี ตลอดจนทำให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าใจเนื้อเรื่องได้อย่างชัดเจน

6.2. ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษางานเขียนประเภทอื่นของธรรณั อัจรงนาวาสวัสดิ์ โดยเฉพาะงานเขียนประเภทนวนิยายด้วย
2. ควรมีการศึกษางานเขียนประเภทสารคดีของธรรณั อัจรงนาวาสวัสดิ์ทั้งที่ตีพิมพ์ในนิตยสารและหนังสือพิมพ์ นอกเหนือจากที่ได้ศึกษาไว้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
3. ควรมีการศึกษางานเขียนสารคดีของนักเขียนคนอื่น ๆ เพื่อเห็นปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข